

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2008.7.18
KOM(2008) 480 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

Septintasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai

{SEK(2008) 2306}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

Septintasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai

1. ĮVADAS

Nuo 2008 m. sausio mėn. euro zoną sudaro 15 iš 27 ES valstybių narių. Iš kitų 12 šalių 10 yra „valstybės narės, kurioms daroma išlyga“ ir kurios turėtų įsivesti eurą, įvykdžiusios EB sutartyje nurodytas sąlygas¹. Danija ir Jungtinė Karalystė nėra įsipareigojusios įsivesti eurą.

Valstybės narės, siekiančios įsivesti eurą, turi ne tik atitikti konvergencijos kriterijus, bet ir praktiškai tam parengti visus ekonomikos sektorius, viešąjį sektorių ir piliečius. Kad šalis būtų lengviau pasirengti įsivesti eurą, Komisija pasinaudojo patirtimi, įgyta įvedant eurą 2002 m., 2007 m. ir 2008 m., ir parengė Rekomendaciją dėl euro įvedimo ateityje lengvinimo priemonių². Visos euro įvedimui besirengiančios šalys raginamos atsižvelgti į šią rekomendaciją.

Šiame pranešime vertinama, kaip vyksta Slovakijos, kuri 2009 m. sausio 1 d. prisijungs prie euro zonos, praktinis pasirengimas įsivesti eurą. Tarybai priėmus sprendimą, kad ši šalis atitinka būtinas sąlygas įsivesti eurą. Pridedamame Komisijos dariniame dokumente pateikiama daugiau informacijos apie kitų susijusių valstybių narių pasirengimą įsivesti eurą.

2. SLOVAKIJOS PASIRENGIMAS

Slovakija įsives eurą 2009 m. sausio 1 d. pagal „didžiojo sprogimo“ scenarijų.

2005 m. liepos mėn. priimtame nacionaliniame euro įvedimo plane nustatyta bendra praktinio pasirengimo įsivesti eurą programa ir nurodytos užduotys įvairiems ekonomikos ir viešojo administravimo sektoriams. Planas atnaujintas 2007 m. kovo mėn. ir 2008 m. balandžio mėn.

Euro įvedimo reguliavimo sistema nustatyta pagrindų įstatyme³. Dėl jo teksto daug diskutuota su Europos Komisija, nes šiuo įstatymu taip pat norėta pašalinti visus nesuderinamumus ir trūkumus, nustatytus ankstesniuose pranešimuose apie konvergenciją. Pagrindų įstatyme nustatomi principai ir taisyklės, kurių turi būti laikomasi įvedant grynuosius ir negrynuosius eurus (t. y. sutarčių tęstinumas, kainų neutralumas ir ekonominių piliečių interesų apsauga bei privalomas kainų nurodymas abiem valiutomis), paskiriamos kontrolės institucijos, numatomos sankcijos už galimus taisyklių pažeidimus ir reikalingos kitų teisės aktų pataisos.

¹ Maastrichto konvergencijos kriterijų atitikimą reguliariai vertina Komisija ir ECB savo pranešimuose apie konvergenciją. Naujausias pranešimas apie konvergenciją COM (2008) 248 priimtas 2008 m. gegužės 7 d.

² 2008 m. sausio 10 d. Komisijos rekomendacija dėl euro įvedimo ateityje lengvinimo priemonių (2008/78/EB).

³ 2007 m. lapkričio 28 d. teisės aktas Nr. 659/2007 dėl euro įvedimo Slovakijoje ir tam tikrų teisės aktų pataisų.

2.1. Euro įvedimo valdymas ir organizavimas

Pasirengimui vadovaujanti institucija – Nacionalinis koordinavimo komitetas (NKK), kuriam pirmininkauja finansų ministras (nacionalinis koordinatorius), o Slovakijos nacionalinio banko (SNB) valdytojas yra jo pavaduotojas. NKK prižiūri nacionalinio euro įvedimo plano įgyvendinimą.

Vyriausybė taip pat sukūrė specialias vyriausybės įgaliotojo atstovo euro įvedimo klausimais, turinčio koordinuoti kasdienį pasirengimą ir nurodyti galimas problemas, pareigas. Techninės pasirengimo detalės nagrinėjamos penkiuose darbo komitetuose, kurių kiekvieną prižiūri skirtinga ministerija arba SNB.

Darbo komitetai rengia reguliarius susitikimus ir ne rečiau kaip kas tris mėnesius pateikia NKK ir įgaliotajam atstovui savo veiklos ataskaitas. Kiekvieną komitetą sudaro atitinkamų vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų atstovai.

- **Slovakija atsižvelgė į Rekomendacijos 2008/78/EB 1 straipsnį, kad „valstybės narės turėtų sukurti tinkamas struktūras, skirtas visam būtinam pasirengimui įvesti eurą planuoti, koordinuoti ir palengvinti“.**
- **Vis dėlto kyla abejonių dėl dabartinės koordinavimo struktūros veiksmingumo. NKK veikia labai aukštu politiniu lygiu ir iš esmės negali nagrinėti techninių dalykų. Įgaliotojo atstovo biure dirba nedaug žmonių, ir didžiausią dėmesį jie skiria komunikacijos klausimams. Reikėtų sustiprinti Slovakijos pasirengimo įsivesti eurą stebėseną centriniu lygmeniu, kad pagerėtų dalyvių koordinavimas ir būtų pasirengta veiksmingai susidoroti su galimomis krizinėmis situacijomis.**

2.2. Viešojo administravimo sektoriaus pasirengimas

Valstybinių administracinių įstaigų, regionų administracijų ir savivaldybių pasirengimą prižiūri Viešojo administravimo darbo komitetas. Nacionalinis koordinatorius rekomendavo visoms administracinėms įstaigoms įkurti euro koordinavimo grupes. Komitetui atlikus pasirengimo pakeisti IT sistemas tyrimą, paaiškėjo, kad nuo 2008 m. birželio mėn. beveik 80 % centrinių, regioninių ir vietos administravimo įstaigų buvo sudariusios keistinių IT sistemų sąrašą, bet tik 18 % jau buvo pradėjusios tikrinti naujai pakeistas sistemas. Šiuo ankstyvu auditu siekta paskatinti viešojo administravimo įstaigas pradėti pasirengimą: tikimasi, kad iš naujų patikrų rezultatų bus matyti, kad pasiekta didelė pažanga.

Centrinės ir regioninės administravimo įstaigos turi savo darbuotojų mokymo strategiją ir stengiasi pritaikyti oficialias formas, pamatines vertes ir ribas. Šiuo metu valstybės biudžetas rengiamas Slovakijos kronomis ir bus perskaičiuotas eurai. Pasirengimo įsivesti eurą išlaidos įtrauktos į 2008–2009 m. biudžetus. Remiantis pagrindų įstatymo nuostatomis, visas piliečių įmokas į valstybės biudžetą ketinama apvalinti iki artimiausio mažesnio sveikąjo skaičiaus, o valstybės biudžeto išlaidas – iki artimiausio didesnio sveikąjo skaičiaus.

- **Slovakija parengė visapusišką administracijos prisitaikymo įsivesti eurą strategiją.**
- **Vis dėlto reikėtų daugiau dėmesio skirti praktiniam pareigūnų, dirbančių su grynaisiais pinigais ir (arba) tiesiogiai bendraujančių su visuomene, mokymui.**

2.3. Greito grynujų eurų įvedimo užtikrinimas

Už pasirengimą įvesti grynuosius eurus ir kronos išėmimą iš apyvartos atsakingas Slovakijos nacionalinis bankas.

- Reikiami euro banknotai ir monetos

Kad pakeistų apyvartoje esančias Slovakijos kronas, SNB užsakė 188 mln. euro banknotų ir 500 mln. euro monetų. Banknotus paskolins Austrijos nacionalinis bankas, o monetas nukals Slovakijos Kremnicos monetų kalykla. Kremnicos monetų kalykla sėkmingai nukalė bandomąsias Slovakijos euro monetas. Gamyba ir saugyklos netrukus bus perkeltos į rekonstruotas aukštus saugumo standartus atitinkančias patalpas. Kadangi monetų kalykla turi patirties vykdyti didelės apimties užsienio klientų užsakymus, jai neturėtų kilti jokių sunkumų kalti Slovakijos euro monetas.

- Nacionalinių grynujų pinigų išėmimas iš apyvartos

SNB tikisi, kad bus sugrąžinta apie 165 mln. banknotų ir 425 mln. monetų, kurių bendras svoris siek 1 900 tonų. Kad būtų užtikrinti saugojimo ir perdirbimo pajėgumai, grynujų Slovakijos kronų naikinimas bus pradėtas prieš aprūpinimo eurai laikotarpį. Sugrąžinti kronos banknotai bus saugomi ir naikinami SNB teritorijoje, o monetos bus sukaupotos ir demonetizuotos daugiausia Kremnicos monetų kalykloje.

- Pirminis ir antrinis bankų aprūpinimas eurai

Pirminis komercinių bankų **aprūpinimas** grynaisiais eurai bus pradėtas 2008 m. spalio mėn. SNB Kremnicos monetų kalyklos teritorijoje atidarys specialų atskirą filialą, kuris koordinuos pirminį aprūpinimą euro monetomis. SNB pasirašė pirminio aprūpinimo sutartis su 16 komercinių bankų. Sutartys pagrįstos 2008 m. gegužės mėn. bankų pirminio aprūpinimo grynaisiais eurai poreikio įvertinimu. Užsakytų banknotų skaičius yra palyginti mažas: 51 mln. euro banknotų sudaro 27 % visų 188 mln. banknotų, kuriuos SNB planuoja išleisti į apyvartą (palyginti su 92,5 % Maltoje, 80 % Kipre ir vidutiniškai 67 % šalyse, priklausiusiose pirmajai euro zonos dalyvių grupei). Euro monetų užsakymai nuo 2007 m. rugsėjo mėn. iki 2008 m. kovo mėn. padidinti 60 % iki 320 mln. vienetų (64 % planuojamų išleisti euro monetų). SNB artimiausiais mėnesiais tikisi papildomų banknotų ir monetų užsakymų. Didžioji banknotų ir monetų dalis (atitinkamai 81,5 % ir 75 %) per pirminį aprūpinimą bus perduota trims didžiausiems komerciniams bankams.

Nedideli pirminio aprūpinimo užsakymai iš dalies yra netiesioginė mažo verslo parodyto susidomėjimo **antriniu aprūpinimu** pasekmė. 2008 m. kovo mėn. tik 12 000 įmonių (16 % visų 73 000 su grynaisiais dirbančių įmonių) išreiškė norą būti įtrauktos į antrinį aprūpinimą. Slovakija nutarė negaminti specialių euro monetų pradinių rinkinių verslui, nors tai numatyta Komisijos rekomendacijoje 2008/78/EB. Taigi MVĮ tik pasirašydamos specialią sutartį su banku gali gauti pakankamą grynujų eurų kiekį pirmosiomis dienomis. Todėl reiktų imtis papildomų pastangų ir padidinti antrinio aprūpinimo apimtį. Reikėtų skatinti naudotis neseniai priimtomis supaprastintomis ECB antrinio aprūpinimo gairėmis.

Antriniam aprūpinimui skirtus **grynuosius eurus** daugiausia **perveš** patyrusios grynuosius pinigus gabenančios privačiosios įmonės. SNB siūlo nemokamas transporto priemones dideliems grynujų užsakymams. Į SNB gabenamus grynuosius visada lydės valstybinė

policija. Policijos palyda šiuo metu nenumatyta gabenant grynuosius iš komercinių bankų arba į juos.

- Antrinis piliečių aprūpinimas

Slovakija iš pradžių nenumatė galimybės visuomenei pateikti euro monetų **mažųjų rinkinių**. Po išsamių derybų su Komisija valdžios institucijos nusprendė į 2008 m. balandžio mėn. atnaujintą Nacionalinį planą įtraukti mažųjų rinkinių gamybą. Todėl piliečiai turės galimybę nusipirkti 500 SKK (apie 16,60 EUR) vertės mažųjų rinkinių. SNB užsakė 1,2 mln. mažųjų rinkinių, bet jų gali neužtekti. Ankstesnių euro įvedimų patirtis rodo, kad paprastai vidutiniškai parduodamas vienas mažasis rinkinys vienam namų ūkiui (Slovakija turi apie 2 mln. namų ūkių). Be to, nenumatyta gaminti pradinių rinkinių mažmenininkams, todėl MVĮ taip pat gali norėti nusipirkti mažųjų rinkinių. Todėl reikėtų pagalvoti apie papildomą mažųjų rinkinių užsakymą.

Skirtingai nei Kipre ir Maltoje, Slovakijos komerciniai bankai neplanuoja prieš įvedant eurą keisti valiutos pagal oficialų perskaičiavimo kursą be valiutos keitimo mokesčių. Piliečiams skirta **nekaupimo kampanija** turėtų būti pradėta 2008 m. liepos mėn. Problemų gali kilti su pagyvenusiais žmonėmis (apie 1 mln. žmonių), kurie dažnai kaupia grynuosius pinigus ir retai naudojami elektroniniais mokėjimo būdais. Elektroniniai mokėjimo būdai jau skatinami, todėl jokios specialios kampanijos padidinti jų naudojimą įvedant eurą nėra numatyta.

- Grynųjų pinigų keitimas ir išėmimas po euro įvedimo dienos

Kad palengvintų grynųjų eurų įvedimą, SNB ir komerciniai bankai planuoja **papildomas darbo valandas** pirmosiomis 2009 m. sausio mėn. dienomis. Bankai veiks ir keis grynuosius pinigus sausio 1 d. (kuri įprastai yra valstybinė šventė ir nedarbo diena), taip pat savaitgalį (sausio 3–4 d.). Kai kurie filialai atvers specialius verslui skirtus langelius ir perkels daugiau savo darbuotojų dirbti tiesiogiai su klientais. Sumoms, pakeistoms arba išimtomis iš apyvartos per dviejų valiutų apyvartos laikotarpį, nebus taikomi jokie mokesčiai ar kiekio apribojimai. SNB ir komerciniai bankai yra susipažinę su Komisijos rekomendacija per bankomatus platinti tik mažo nominalo banknotus bei tą patį daryti banko skyriuose paskutiniomis dienomis prieš įvedant eurą ir pirmosiomis dienomis po to.

Bankai savo darbuotojams reguliariai rengia su euro įvedimu susijusius mokymus, kai kurie iš jų moko ir savo didžiausius klientus. Daugelis bankų sukūrė specialias eurai skirtas interneto svetaines.

Iš esmės visi 2 172 Slovakijos **bankomatai** nuo sausio 1 d. 02:00 val. išduos tik euro banknotus (daugiausia 10 ir 20 eurų). Ypatingas dėmesys bus skiriamas centrinėse vietose įrengtiems bankomatams, užtikrinant, kad iki vidurnakčio juose būtų pakankamas kiekis Slovakijos kronų ir grynųjų eurų iš karto po vidurnakčio. Bankomatai, kurie dėl techninių priežasčių nebus pritaikyti laiku, neveiks. Visi 26 800 kompiuterinių prekybos vietų (POS) terminalų turėtų galėti dirbti su eurais nuo euro įvedimo dienos.

Pagal pagrindų įstatymą **grąža parduotuvėse** turėtų būti atiduodama eurais tik nuo euro įvedimo dienos. Įstatymu taip pat apsaugomi mažmenininkai, kad jais nebūtų naudojamos kaip valiutos keitimo punktais: mokėjimas Slovakijos kronomis gali būti atmestas, jeigu bendra nominali banknotų ir monetų vertė yra daugiau nei keturis kartus didesnė nei mokėtina suma (per ankstesnius euro įvedimus pirkėjai kartais bandydavo mokėti didelio nominalo

banknotais už nedidelius pirkinius, kad atsikratytų turimų grynųjų buvusią nacionalinę valiutą).

Laikomasi Rekomendacijos 2008/78/EB dėl bankomatų pritaikymo, POS terminalų, atiduodamos gražos ir specialaus bankų darbo laiko.

Slovakija paskyrė kompetentingas institucijas **eurui nuo klastojimo apsaugoti**. Konkrečiai Slovakija įsteigė Nacionalinę centrinę tarnybą prie Vidaus reikalų ministerijos, nacionalinį analizės centrą (banknotams) ir nacionalinį monetų analizės centrą, kurie abu priklauso SNB. Slovakija taip pat dalyvauja reguliariuose mokymuose pagal Periklio programą. SNB ir komerciniai bankai užsisakė euro banknotų autentiškumui tikrinti reikalingą įrangą.

- **Finansų ir bankų sektorių pasirengimo įsivesti eurą pažanga labai didelė. Kad būtų išvengta logistinių problemų pirmosiomis dienomis po euro įvedimo, reikėtų papildomai skirti daug dėmesio didinant pirminio ir antrinio aprūpinimų apimtį.**
- **Reikėtų ypač paraginti mažmenininkus naudotis supaprastintomis sutartimis, numatytais ECB antrinio aprūpinimo gairėse.**
- **Turėtų būti imtasi atitinkamų priemonių užtikrinti aukštą saugumo lygį visam grynųjų gabenimui likus kelioms savaitėms iki euro įvedimo ir kelias savaites po jo.**
- **Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas tam, kad grynųjų eurų įvedimui būtų parengti smulkūs mažmenininkai ir pažeidžiamos grupės (pvz., tinkamos informacinės medžiagos platinimas pagyvenusiems žmonėms).**

2.4. Piktnaudžiavimo ir neteisingo piliečių supratimo apie kainų raidą prevencija

Remiantis naujausia „Eurobarometro“ apklausa, 72 % Slovakijos piliečių baiminasi kainų kilimo ir piktnaudžiavimo įvedus eurą⁴. Išsklaidyti šią baimę yra vienas iš didžiausių sunkumų, su kuriais susiduria Slovakijos valdžios institucijos įvedant eurą.

NKK priimtoje Vartotojų apsaugos strategijoje numatyta bendra vartotojų apsaugos programa įvedant eurą. Ši strategija turi du ramsčius: informuoti piliečius ir stebėti bei kontroliuoti kainas.

Kainos nurodymas abiem valiutomis yra svarbi priemonė, kuri turėtų padėti vartotojams priprasti prie naujosios valiutos ir naujos verčių skalės. 2008 m. kovo 27 d. reglamente vyriausybė nustatė kainos nurodymo abiem valiutomis taisykles, o Slovakijos nacionalinis bankas priėmė finansų sektoriui taikomas taisykles. Kainas abiem valiutomis bus privaloma nurodyti praėjus mėnesiui nuo neatšaukiamo perskaičiavimo kurso nustatymo iki 2009 m. pabaigos. Mažmenininkai, jeigu nori, gali nurodyti kainas abiem valiutomis papildomai dar 6 mėnesius.

- Sąžiningos kainodaros iniciatyva

⁴ Žr. „Flash Eurobarometer“ 237, 2008 m. gegužės mėn.

Vyriausybės įgaliotasis atstovas kartu su Slovakijos įmonių asociacija pradėjo „**Etikos kodekso**“ projektą. Kodekse jo besilaikančios šalys įpareigojamos laikytis euro įvedimo taisyklių ir nepiktnaudžiauti įvedimu siekiant pelno. Jį pasirašė apie 1 000 rinkos dalyvių, miestų, savivaldybių ir regionų administracijų. Numatytas didelis viešas renginys, per kurį bus pristatytas logotipas, kuriuo bus žymimos kodekso besilaikančios šalys.

- Kainų stebėseną ir kontrolę

Slovakijos prekybos inspekcija (SPO) bus pagrindinė už kainų stebėseną atsakinga institucija. Ji įgaliota įspėti, skirti baudas ir užtikrinti sprendimų vykdymą⁵. SPO kontroliuos, kad kaina būtų teisingai nurodoma abiem valiutomis, kad būtų laikomasi apvalinimo taisyklių ir kad būtų tinkamai taikomas perskaičiavimo kursas. Ji taip pat stebės, kad euro įvedimas neturėtų įtakos kainoms, ir prižiūrės, kad būtų paisoma draudimo įtraukti su euro įvedimu susijusias išlaidas į kainas, kaip numatyta pagrindų įstatyme. Su euro įvedimu susijusi kontrolė bus vykdoma per visą kainų nurodymo abiem valiutomis laikotarpį ir kelis mėnesius po jo. Kontrolė bus stiprinama per slaptuosius pirkėjus (ypatingas dėmesys bus skiriamas mažoms parduotuvėms ir parduotuvėms atokiose vietovėse) arba tikslią kontrolę, vykdomą gavus piliečio skundą. Skundai bus renkami naudojantis specialia „euro“ telefono linija, e. paštu, faksu arba asmeniškai SPO regionų skyriuose. Kartą per dvi savaites bus skelbiamas spaudos pranešimas apie kontrolės rezultatus.

SPO šiuo metu turi 262 darbuotojus, iš kurių 150 dirba tikrintojais. Esamo darbuotojų skaičiaus gali nepakakti visai šaliai.

Jeigu būtų nustatytas bet kurio taikomo teisės akto pažeidimas, SPO apklaustų mažmenininką, kad išsiaiškintų priežastį. Bet kuris abejotinas kainos pokytis bus palygintas su ilgalaikėmis tendencijomis, to paties produkto kainomis kitose parduotuvėse ir įvertintas platesniu kontekstu (pvz., kainos, nustatytos įvertinus sąnaudas). Jeigu bus įrodyta, kad kainos pokytis nepateisinamas, SPO pirmiausia paprašys mažmenininko sugrąžinti ankstesnę kainą. Kitas žingsnis – įspėjimas ir ilgainiui pradėta pažeidimo nagrinėjimo procedūra. Nustatyta, kad vykdant pažeidimo nagrinėjimo procedūrą sprendimą reikia priimti per 30 dienų (dar 30 dienų skiriama priimti sprendimą dėl apeliacinio skundo). Pagrindų įstatyme mažmenininkui arba juridiniam asmeniui numatytos baudos iki 60 000 EUR. Asmeniui, kuris tiesiogiai atsakingas už pažeidimą, gali būti skirta bauda iki 3 000 EUR.

SPO kainų kontrolę derinama su vartotojų organizacijų kainų stebėsenos schema. Savanoriai inspektoriai turėtų stebėti atrinktų produktų kainas maždaug 350 mažmeninės prekybos vietų. Inspektorius atrinktoje parduotuvėje lankytųsi du kartus per mėnesį ir stebėtų tų pačių produktų kainas. Stebėsenos rezultatai bei parduotuvių, kuriose kainos buvo pakeltos, pavadinimai turėtų būti skelbiami specialioje interneto svetainėje.

Šios schemos koncepciją reikia patobulinti. Iš tų pačių produktų stebėsenos reguliariais intervalais tose pačiose parduotuvėse bendros situacijos tiksliai nustatyti nepavyks (kaip šiemet pastebėta Kipre)⁶, nes tokių parduotuvių elgsena dėl paties stebėjimo greičiausiai pasikeis. Dėl atsitiktinės kontrolės trūkumo gali likti nepastebėta, kad kitose parduotuvėse kainos pakilo. Tai, kad bus tikrinama tik labai mažai parduotuvių, yra ir nesąžininga, ir mažai naudinga.

⁵ Tik 8 kitos nacionalinės valdžios institucijos ES turi panašaus dydžio kompetenciją.

⁶ Remiantis turima informacija, mažmenininkai iš anksto žinojo, kad kainos yra sekamos pagal vieną iš kainų stebėsenos schemų, ir atitinkamai pritaikė savo kainodaros strategiją.

Dėl oficialios statistinės kainų stebėsenos Slovakijos statistikos tarnyba stebės dažniausiai perkamų prekių kainas per visą kainos abiem valiutomis nurodymo laikotarpį. Nuo 2008 m. birželio mėn. ji kas 10 dienų pateiks ataskaitą. Statistikos tarnyba taip pat stebės, kaip visuomenė suvokia infliaciją ir informacijos kampanijos įtaką.

- **Etikos kodeksą būtina plačiai ir aktyviai viešinti, nes dabar jo laikosi labai mažai šalių.**
- **Greita reakcija ir aktyvus bendradarbiavimas su žiniasklaida yra gyvybiškai svarbus, norint veiksmingai kovoti su piliečių baimėmis dėl kainų augimo. Už kainų stebėseną ir kontrolę atsakingos institucijos, gavusios skundą, turėtų galėti sureaguoti iš karto. Jeigu negalima sutrumpinti galutinio sprendimo, vykdant pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, paskelbimo termino, būtina greitai paskelbti, kokių preliminarinių veiksmų ėmėsi kontrolės institucijos. SPO gerai pasirengusi kainų stebėsenos veiklai: svarbu užtikrinti, kad ji turėtų pakankamai išteklių stebėseną vykdyti visoje šalyje.**
- **Vartotojų asociacijų numatytai stebėsenos schemai būtini keli svarbūs pakeitimai.**
- **Reikėtų vengti bet kokio administracinio kainų užšaldymo arba atitinkamų rinką iškreipiančių priemonių (ypač maisto produktams): tokia praktika tik pavėlintų normalų kainų padidėjimą dėl pasaulinių rinkų raidos ir iškreiptų infliacijos suvokimą, nes tas padidėjimas įvyktų staiga užšaldymo laikotarpio pabaigoje, užuot buvęs natūraliai švelninamas per kelis mėnesius.**
- **Numatytą baudžiamųjų sankcijų dėl netinkamai nustatytų kainų įvedus eurą taikymą taip pat būtina paaiškinti, nes neatrodo logiška jį apriboti reguliuojamomis kainomis, kurioms administracija iš esmės jau dabar daro labai didelę įtaką.**

2.5. Įmonių pasirengimas euro įvedimui

Įmonių pasirengimą euro įvedimui prižiūri ir remia Ūkio ministerija ir jai pavaldi Nacionalinė mažųjų ir vidutinių įmonių plėtros agentūra (NMVĮPA). Pagrindinė NMVĮPA veikla – patariamųjų funkcijų vystymas regioniniu lygiu (bendradarbiaujant su regionų verslo informacijos centrų (RVIC) tinklu, informacinių seminarų VMĮ ir informacinės medžiagos (pvz., brošiūrų, vadovų ir pan.) rengimas.

Remiantis Komisijos 2008 m. birželio mėn. apklausa apie MVĮ pasirengimą euro įvedimui, 80 % įmonių jau pradėjo pasirengimą. Apie du trečdalius įmonių žino, kaip joms reikės pritaikyti kompiuterius (67 %); beveik tiek pat įmonių informavo savo darbuotojus (65 %), o beveik pusė numatė poveikį įvairioms įmonės sritims (49 %). Apie 70 % įmonių kompiuteriams reikalingus pakeitimus įdiegti patikės specializuotai išorės įmonei; dauguma įmonių mano, kad nepatirs jokių sunkumų, susijusių su būtiniais IT sistemų pakeitimais (82 %). Beveik 90 % įmonių yra labai gerai arba pakankamai gerai informuotos apie euro įvedimą.

Dauguma įmonių teigia, kad pakeis kainas Slovakijos kronomis į kainas eurais laikydamosi tikslų perskaičiavimo taisyklių (45 %). 22 % planuoja laikytis neutralaus požiūrio (perskaičiuodamos kai kurias kainas padidins ir kai kurias sumažins). Nemažai įmonių planuoja perskaičiuodamos didžiąją kainų dalį pakelti (14 %), nors toks požiūris prieštarauja teisės aktams. Ši dalis žymiai didesnė nei nustatyta Kipre (3 %) ir Slovėnijoje (6 %).

Ši apklausa sąmoningai įvykdyta ankstyvajame etape, kad sustiprintų verslo suvokimą, jog reikia pradėti arba paspartinti pasirengimą. Verslas turi galimybę dalyvauti daugelyje NMVIPA rengiamų teminių seminarų ir (arba) kreiptis pagalbos į RVIC.

- **Valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad visos MVĮ pakankamai informuotos apie euro įvedimą ir gauna tinkamą paramą.**
- **MVĮ pasirengimo pažangą reikėtų reguliariai stebėti, kad būtų galima nustatyti ir greitai išspręsti galimas problemas.**

2.6. Komunikacinė veikla ir viešojo nuomonė

2007 m. spalio 17 d. Slovakijoje priimta atnaujinta ir patobulinta Nacionalinė euro įvedimo komunikacijos strategija. Ją parengė Komunikacijos darbo komitetas.

Po sudėtingos konkurso procedūros 2007 m. lapkričio mėn. buvo atrinkta išorės komunikacijos agentūra, kad įgyvendintų didžiąją nacionalinės strategijos dalį, papildomą komunikacinę veiklą vykdant Slovakijos nacionaliniam bankui, Finansų ministerijai, vyriausybei ir kitoms viešojo administravimo įstaigoms. Glaudžiai bendradarbiaudamos su partneriais, įskaitant Europos Komisiją, Slovakijos valdžios institucijos parengė visapusišką komunikacijos kampaniją: bus naudojama daugybė kanalų, kad būtų pasiektos įvairios tikslinės grupės. Pagrindinės strategijos temos skirtos nuosekliams su euro įvedimu susijusiems veiksams, euro privalumams ir vartotojų apsaugai nuo piktnaudžiavimo didinant kainas.

Slovakijos valdžios institucijos nutarė atidėti iki galo parengtą informacinę kampaniją, kol bus gauta daugiau Slovakijos atitikties konvergencijos kriterijams duomenų. Vis dėlto kai kurie parengiamieji veiksmai buvo įgyvendinti. Buvo pasirinktas kompanijos logotipas bei nacionalinę kampaniją rengiančios institucijos įvaizdis. Slovakijos nacionalinis bankas ir Finansų ministerija įdarbino daugiau komunikacijos darbuotojų, ypatingą dėmesį skirdami ekspertų, dirbsiančių su konkrečiomis tikslinėmis grupėmis – vaikais ir jaunimu, pagyvenusiais asmenimis, neįgaliaisiais ir etninėmis mažumomis – atrankai. Pastaraisiais mėnesiais Slovakijos valdžios institucijos reguliariai rengė spaudos konferencijas, kurios, atrodo, buvo sėkmingos, nes dabar spauda geriau informuota ir mažiau kritikuoja euro įvedimą. Siekiant parengti Slovakijos gyventojus didelei antrajame 2008 m. pusmetyje vyksiančiai kampanijai, kovo mėn. pradėta pirmoji eurui skirta televizijos laida.

2007 m. gruodžio 7 d. Komisija pasirašė partnerystės susitarimą su Slovakijos valdžios institucijomis. Pagal šį pagrindų susitarimą Komisija parėmė komunikacinę veiklą, tiekdamą reklaminę medžiagą, paskolindama savo euro parodą (rodytą Bratislavoje ir Košice 2008 m. sausio ir vasario mėn.) ir surengdama seminarą Slovakijos žurnalistams Briuselyje (2008 m. kovo mėn.). 2007 m. gruodžio 20 d. abi šalys taip pat pasirašė susitarimą dėl dotacijos. Šios dotacijos lėšomis Komisija iki 2008 m. liepos pabaigos bendrai finansuos tam tikrą veiklą, įskaitant komunikacijos darbuotojų įdarbinimą, įvairias kampanijas žiniasklaidoje (pvz., romų mažumai), tautinę euro pagalbos liniją, nacionalinę eurui skirtą interneto svetainę, projektą „Euro į mokyklas“ ir mokymų programą nuomonės formuotojams.

Naujausia „Flash Eurobarometer“ apklausa naujosiose valstybėse narėse⁷ iš esmės patvirtinami praėjusiųjų metų rezultatai. Euro įvedimui pritariančių piliečių procentas Slovakijoje išlieka aukštesnis nei kitų neseniai įstojusių šalių vidurkis, bet, palyginti su 2007 m. pavasariu, rezultatai truputį suprastėjo (euro įvedimui pritaria 52 % piliečių, palyginti su 55 % 2007 m. rugsėjo mėn. ir 57 % 2007 m. balandžio mėn.).

Pradėta komunikacinė veikla Slovakijoje padarė įvairiapusį poveikį. Informuotumo lygis pakilo 17 procentinių punktų ir buvo aukščiausias iš visų tirtų šalių (64 % slovakų mano esą gerai arba pakankamai gerai informuoti, palyginti su 40 % vidurkiu kitose šalyse). Iš rezultatų taip pat matyti augantis informacijos poreikis. Be to, pagerėjo informuotumas apie kai kuriuos pagrindinius euro požymius ir EPS.

- Nors iš esmės Slovakijos piliečiai teigiamai vertina euro įvedimą, palyginti su kitomis šalimis, iš naujausių rezultatų matyti, kad dėl neaiškių pasekmių ir naudos skepticizmas iš lėto didėja.
- Todėl per būsimos informacinės kampanijos intensyvų etapą daug dėmesio turės būti skiriama piliečių baimėms, ypač toms, kad įvedus eurą kainos išaugs, įveikti.

⁷

7 r. „Flash Eurobarometer“ 237, 2008 m. gegužės mėn.